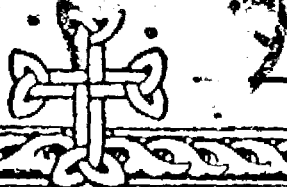

Anul LIV.

Nr. 35

Arad, 31 August 1930.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICĂSCĂ - CULTURALĂ

ORGANUL OFICIAL AL EPĂRHIIEI ORTODOXE ROMÂNE A ARADULUI

A u d i e n Ț a

**Prea Sfințitului nostru Episcop Grigorie la Majestatea Sa
Regele nostru Carol al II-lea.**

Majestatea Sa Regele nostru Carol al II-lea a binevoit a primi în audiență pe Prea Sfințitul nostru Episcop Grigorie, la Castelul Foișor din Sinaia, în ziua de Joi 21 August ora 3 p. m. P. Sf. Sa a exprimat M. Sale sentimentele de adâncă supunere și devotament ale P. Sale și ale credincioșilor din eparhie către ~~la~~ Tron și Țară.

Spre nou lăcaș.

Din falanga celor de ieri din nou s'a desprins un luptător. Din lanul bogat al inițiatorilor din trecut, și de data aceasta s'a smuls un prețios fir, ca să fie doborât și redat pământului flămând. Dispariția celor fără însemnătate, — a celor ce umplu, doar, cadrele societății, — nu se resimte și trecerea lor la cele eterne nu face senzația unui gol intrânsa, dar pierderea oamenilor de spontană și fecundă activitate este pierderea tuturor. Căci o muncă de mai bine de un sfert de veac, săvârșită cu devotament și conștiință, în favorul unei instituții răspânditoare de cultură și de îndemnuri morale, nu poate fi făcută de un om de rând. Dieceza noastră a avut parte, — în trecutul său, — de mulți fii buni și devotați. Rând pe rând au dispărut și dispar acești neobosiți luptători, — vulturi războinici sau albine neobservate, — ca să facă loc celor ce vor urma.

De data aceasta dieceza și Biserica noastră mai pierde pe unul din pionierii lor. De a-

cum înainte și preotul Cornel Lazar, directorul Bibliotecii și Tipografiei diecezane din Arad, face parte din figurile trecutului, a acelui trecut, care prin oamenii de atunci și prin munca lor asiduă de harnice furnici, au contribuit la ridicarea morală și materială a instituțiilor lăsate moștenire celor de azi și de mâine.

Vânjoșia sa intelectuală a ținut mult timp sub cătușele sale legea firavă a fizicului omenesc. Puritanismul său l-a prelungit viața, cu toate că fizicul său slăbit, — în alte împrejurări, — l-ar fi doborât de mult. Dar inevitabilul a trebuit să se întâmple și preotul Cornel Lazar, la o vârstă relativ tină, a trebuit să plece dintre noi, lăsând în urma sa regrete unanime.

Pământul i-a fost un lăcaș, unde râvna sa a fost răsplătită cu suferință trupească, dar deacum preotul C. Lazar s'a îndreptat spre un nou lăcaș, unde toți cei dreți și buni vor fi fericiți.

Fie-i țărâna ușoară.

+ PREOTUL CORNEL LAZAR

Eparhia Aradului iarăș încearcă durere. Preotul Cornel Lazar, directorul Librăriei și Tipografiei diecezane, a trecut din viața aceasta, lăsând în urma sa un gol simțitor și regrete unanime.

Eram așteptați să ne părăsească, fiindcă o boală, ce nu cruță pe nimeni, rodea mereu viața acestui om, care a luptat mult.

De numele lui se leagă o bună parte din înfăptuirile realizate la instituțiile pe care le-a condus timp de 26 de ani și credem că aceste înfăptuiri își vor justifica necesitate în viitor, prin însăși existența lor.

S'a născut la 18 Mai 1879 în comuna Socodor, din părinții Gavril Lazar, preot în aceeaș comună — originar din Beiuș — și Ecaterina Cornea, fiica fostului protopresbiter Ioan Cornea din Ineu. — După terminarea școlii superioare de comerț din Brașov a fost angajat ca ajutor contabil la Consiliul eparhial din Arad, după ce — mai înainte — fusese funcționarul institutului de credit și economii „Victoria” din Arad, unde funcționase timp de 2 ani și 2 luni și după ce își făcuse armata de un an la reg. 33 din Arad, de unde a fost eliberat cu gradul de cadet. La anul 1903 s'a căsătorit cu Costanța Mihulin din Govoșdia, iar după 2 ani, în ziua Învierii Dlui 1905, a primit darul diaconiei din mâinile decedatului episcop I. I. Papp, absolvând cursurile de teologie pe cale particulară. La 1 Oct. 1902 a fost numit administrator al tipografiei diecezane unde a stat până la moarte. În 1909 înființează librăria diecezană, în 1912 completează instituțiile cu o compactorie și cu o croitorie, în 1916 înființează „Biblioteca Semănătorului”, muncind cu zel până ce a răspândit-o pe tot teritoriul României de azi. Toate instalațiile moderne de care dispun instituțiile a căror conducător a fost, s'au realizat și introdus în urma îndemnurilor sale, iar rezultatul este evident. Instituțiile acestea pot concura cu orice instituții similare.

În urma meritelor câștigate, în anul 1909, a fost distins cu brâu roșu, iar în anul 1915 a fost hirotonit întru presbiter. Instituțiile economice, ca Banca „Arădana”, a cărei membru fondator a fost, și Camera de Comerț, l-au ales ca membru în consiliul de administrație.

Aceasta a fost viața și activitatea, — pe scurt, — a preotului Cornel Lazar, când în urma temperaturii schimbate în spre frig, la mijlocul

lunei curente, Cornel Lazar s'a răcit și o aprindere de plămâni l-a cauzat moartea, care l'a răpus Joi în 21 Aug. a. c. ora 10 dimineața la locuința sa din Arad.

Vestea morții părintelui Lazar s'a răspândit repede în oraș și județ, lăsând peste tot regrete unanime. La Librăria Diecezană s'a arborat steag negru și a fost încununat telegrafic P. S. Sa părintele Episcop Grigorie, care se afla la Sinaia.

Membrii Consiliului eparhial și alți prieteni s'au prezentat la catafalcul defunctului în corpore, Vineri în 22 a lunii curente, prezentând familiei îndurerate condolențe sincere.

Sâmbătă în 23 c. la ora 8 s'a făcut sfințirea și închiderea coșciugului, în care se afla preotul C. Lazar îmbrăcat în ornate bis. iar la ora 8 s'a făcut un prohod de către pâr. consilier D. Muscan și preotul F. Codreanu în curtea Librăriei, asistați de lumea ce nu mai încăpea. După acest serviciu pâr. consilier Mihai Păcășianu, în numele P. S. S. Ep. Grigorie și a Consiliului eparhial, a rostit următoarea cuvântare:

Jalnici ascultători!

Adânc impresionat stau în fața rămășițelor pă-mânțești a celui, care a fost Prea Cuceritorul Sa Cornel Lazar presbiter și director al tipografiei și librăriei diecezane, ca în numele Prea Sf. Sale Părintelui Episcop eparhial și a Consiliului eparhial să-i aducem omagiul nostru pios și să ne exprimăm vtile regrete pentru pierderea valorosului nostru confrate și coleg de muncă, care timp de 26 ani a fost conducătorul tipografiei și librăriei diecezane și care prin priceperea și râvna sa a știut să ridice această instituție la starea ei înfloritoare în care se găsește ea astăzi.

Vrednicul nostru confrate doarme liniștit somnul veciniei; acestei misterioase liniște însă l-a premers o luptă grea, îndelungată și plină de suferință până când în sfârșit a învins moartea.

Lupta aceasta îndelungată între viață și moarte ne-a umplut de admirație. Nu știam ce să admirăm mai mult: puterea de viață cu care a rezistat atât timp morbului distructiv, ori răbdarea și nădejdea creștinească cu care a suportat suferințele, ori în fine conștiința puternică a datoriei față de instituția care a condus-o.

Omul muncii și al datoriei, sleit de puteri, abia putând vorbi și pași, n'a voit să lipsească dela datoria sa. Această efortare însă — așa se vede — l-a agravat morbul și l-a accelerat sfârșitul.

Până în ultimele zile se interesa de afacerile tipografiei și librăriei.

Numai moartea nemiloasă l-a putut stinge zelul și conștiința datoriei.

Facă cerul ca stima și dragostea, ce l-a încunjurat în viață, să servească întristatei soții și familiei sale spre mângâiere și alinarea durerilor, iar răposatului în Domnul să-i fie țărâna ușoară și memoria în veci binecuvântată, cerându-i odihnă lină în lăcașul cel de veci. Amin.

Terminându-se aceasta, — transportat cu automobilul, — defunctul a fost dus la Socodor, comuna sa natală, unde au ajuns la ora 10 $\frac{1}{2}$. Imediat a fost așezat în biserică și s'a slujit prohodul, iar la ora 12 a fost transportat la cimiter, care l-a închis pe veci în sânul său.

Din mulțimea de preoți, cari au asistat la înmormântare, alături de multe rude, prieteni și popor din jur, au servit pâr. Consilier D. Muscan, adm. ppsc Marșeu din Socodor, F. Coceanu, Marșeu din Micălaca, Teodor Leucuța din Sinteia mare, P. Brad și Aurel Papp din Socodor, D. Popa și Șt. Russu din Nădab.

Panegiricul l-a rostit pâr. adm. Marșeu din Socodor, arătând meritele defunctului și mângâind și încurajând familia rămasă în urma sa.

Familia răposatului, precum și cele 2 înstiuții pe cari le conducea, au dat următoarele anunțuri funebreale:

Adânc îndurerății: Constanța Lazar născ. Mihulin soție, Delia și Liviu, fiu și fiică, Inginer Alexandru Rău ginere, Augustin Mihulin socru, Delia Rău nepoată precum și familiile Lazar, Mihulin, Ardelean, cu nemângăiată durere anunță pierderea scumpului lor soț, tată, socru, bunic, ginere, unchiu și cumnat,

Preot CORNEL LAZAR

directorul Tipografiei și Librăriei Diecezane din Arad

încelat din viață, după lungi și grele suferințe, în ziua de 21 August 1930, în etate de 51 ani.

Osemintele scumpului nostru defunct se vor transporta dela locuința din Str. Eminescu 18 spre vecinica odihnă în comuna sa natală Socodor, în ziua de Sâmbătă 23 August, la ora 8 dim., iar înhumarea va avea loc din sf. biserică de acolo la oarele 11 a. m.

Arad, 21 August 1930.

Fie-i țărâna ușoară!

Tipografia și Librăria Diecezană din Arad, cu durere aduce la cunoștință trecerea din viață a valorosului ei director

Preot CORNEL LAZAR

întâmplată, după un morb greu și îndelungat, la 21 August 1930.

Arad, 21 August 1930.

Fie-i țărâna ușoară!

Stima, de care s'a bucurat în largile cercuri ale societății pâr. C. Lazar, o arată îndeajuns marele număr de cununi și jerbe de flori, ce s'au depus pe catafalcul său în număr de 27.

Dăm mai jos indicele acestora:

1. Dragului nostru cumnat, — *Lenuța și Ioniță.*
2. Neuitatului nostru frate — *Lazar și soția.*
3. Celui mai drag — *Tanți și Lili.*
4. Bunului nostru tată — *Delia, Sandi și Didița.*
5. În veci pomenire — *Dr. Crișan.*
6. Iubitului nostru cumnat — *Iuliana și Gheorghe.*
7. Scumpului nostru director — *Personalul Tipografiei Diecezane.*
8. Verșorului iubit — *Letitia și Liviu.*
9. Cu sincere regrete — *Familia G. Popovici.*
10. Utolsó üdvözlét — *Lányi és neje.*
11. Neuitatului nostru văr și unchiu — *Fam. Săbău.*
12. Szeretet kartársunknak — *Az aradi nyomdatulajdonosok.*
13. Neuitatului și scump prieten — *Andrei Garoi.*
14. Neuitatului nostru prieten — *Familia Tatu.*
15. Fie-ți somnul lin — *Banca „Arădana”.*
16. Neuitatului nostru Cornel — *Familia Bodea.*
17. Neuitatului nostru verșor — *Familia Ștefia.*
18. Neuitatului nostru director — *Personalul Librăriei Diecezane.*
19. Vrednicului său funcționar — *Consiliul eparhial ort. rom. din Arad.*
20. Neuitatului și scump prieten — *Târnoveanu.*
21. Neuitatului meu prieten Cornel — *Titu Oprea.*
22. Öszinte részvéttel — *Carl Nieg.*
23. Igaz részvétünk jeléül — *Az Aradi könyv papir kereskedés.*

BUCHETE.

24. Neuitatului nostru prieten — *Ștefan Zabb și soția.*
25. Neuitatului nostru cumnat — *Hortensia și Constantin.*

S'au mai depus încă 2 buchete. Numele trimițătorilor nu le-am putut afla.

Domnul Goldiș, drept rescumpărare de cunună, a dăruit 1000 Lei pentru săracii din Socodor.

Rugăm pe bunul D-zeu să așeze sufletul său în corturile dreptilor.

Cheia sectelor religioase din România.

De Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului.

Cap. II.

CAUZELE LĂȚIRII SECTELOR.

Ne place să credem că în fața muncii noastre frățești sectele se vor prăbuși. Dar spre aceasta este neapărată lipsă și de concursul tuturor fiilor buni ai neamului. *Intellectualii noștri să se oprească a ne acuza mereu că din cauza clerului se răspândesc sectele.* Vor avea și unii preoți partea lor de vină, dar să nu uităm alte pricini mai serioase și mai ponderoase. În special să avem în vedere următoarele cauze ale lățirii sectelor:

1. Omul dela fire caută să scape de orișice tutelă și să nu aibe nici o autoritate vizibilă. Așa fac sectele înlăturând ierarhia, clerul.

2. A doua cauză este dorința multora de a vedea o lume mai bună și-găsind că religiunile de până acum nu ar fi în stare să refacă lumea, vin sectele cu promisiuni, cu făgădueli de mai bine.

3. Starea economică-socială și politică nu tocmai favorabilă creiază răsvrătiri față de ordinea existentă. Firește răsvrătirea se face împotriva Bisericii, considerată ca apărătoare și susținătoare a ordinii existente. Răsvrățitorul nu se teme, căci Biserica nu se apără cu baioneta. De aici oamenii de stat au să învețe, că răsturnându-se autoritatea bisericească se răstoarnă și cea politică. Dovadă avem stările din Rusia.

4. Libertatea excesivă, drepturile date cu mână largă au făcut pe mulți să creadă că trebuie să vie o schimbare și în ale credinței.

5. Credința, religiunea lămurește pe om asupra unor lucruri însemnate și atârnă de mintea omului să-și aleagă acea religie, care tămăduiește omului în modul cel mai favorabil cele ce sunt mai presus de priceperea lui, cele ce vor urma după moarte etc. Unele secte nu recunosc că ar exista iad, altele propagă fericire nespūsă în lumea ceealaltă. Unele secte propagă plăcerile cărnii (Inochentiști), apropiata venire a doua a Domnului etc. Toate aceste învățături, răspândite cu un anumit meșteșug și iscusință, atrag pe mulți¹⁾.

6. În vremurile când oamenii aleargă mult după plăceri, mulți se scârbesc de ele, fie de

ale lor proprii, fie de ale altora. De aici urmează că anumite firi mai simple, oameni din clasa de jos mai ales, caută legături sufletești cu oameni mai curași, mai morali. Ei nu fumează, nu beau, țin morțiș la ziua Sâmbetei etc.²⁾

7. Dorul de cunoștințe noi. Unele cărți pocăile se ocupă nu numai cu chestiuni religioase, ci și cu probleme istorice, științifice. Russellii sau Studenții de Biblie în cărțile lor (mai ales în „Foto-Drama Creațiunei”) spun că lumea are 49.000 de ani dela starea gazoasă până azi. Nu-i mirare că oamenii simpli cred că au aflat totul în asemenea cărți sectare.

8. Unele parohii au prea multe suflete și nu pot fi păstorite cum trebuie de către un singur preot.

9. Spiritul laic în învățământul public din Vechiul-Regat, unde biserica a fost despoiată de averile sale, iar religiunea avea acces prea limitat în școli. P. Sfințitul arhiereu Grigorie Leu Botoșăneanul spune: „Vântul indiferențismului și ateismului, cu lupta împotriva clericalismului, bate acum cu putere și asupra neamului românesc. Se pune la cale și se face secularizarea averilor mănăstirești, cu marea greșală de a se confunda biserica... cu streinii ce o invadase, cultropitori și distrugători de moravuri³⁾).

Cu durere amintim aici că prin reforma agrară s'a mai luat și din puținul ce a avut Biserica ortodoxă. Ca pildă aduc Aradul. Episcopia ortodoxă a Aradului a avut și ea 209 jugăre pământ ca proprietate, iar mănăstirca Hodoș-Bodrog ceva mai mult. Prin reforma agrară i-s'a luat mai mult de jumătate din pământul avut, pe când unele episcopii catolice au rămas cu pământ din belșug. Nu regrimăm, dar ne restrângem aici cel puțin la dreptul de a ne plânge.

10. Tendința unor neamuri streine de a ne diviza, văzând că unitatea religioasă și națională a Românilor este pe calea desăvârșirii. Ca pildă avem pe unguri, cari au fost cei dintâi propagandiști baptiști între Românii ardeleni, cu scopul de a despărți poporul de conducătorii săi firești, de preoți, cari nu lăsau poporul să cadă în brațele maghiarizării.

¹⁾ Dr. Iohannes Busch: Das Sekten-Wesen Hildesheim 1929 p. 22.

²⁾ Busch: op. cit. p. 47.

³⁾ Arh. O. Leu-Botoșăneanu: Confesiuni și secte. București 1929 p. 37.

11. Buna credință a celor din clasa de jos, cari caută o viață mai bună și cred a o găsi la secte, cari au mijloace de ademenire cu surle, trîmbițe și dau atenție celui venit la ei.

12. Contactul pe care unii soldați l-au avut cu streinii în timpul războiului, molipsindu-se de seclarism.

13. Necunoașterea temeinică a învățăturilor ortodoxe de către cei trecuți.

Dupăce am enumerat cauzele lăririi sectelor (de sigur vor mai fi și alte cauze), să vedem sectele din România, câte sunt, după ce se pot cunoaște, care este deosebirea între ele și biserica ortodoxă și cari sunt deosebirile mai esențiale dintre singuraticile secte. Scopul nu este să le combatem, totuși ici-colo vom combate și rălăcirile, căci prin aceasta vom cunoaște mai bine ființa sectelor.

(Va urm.)

„Ție Doamne“, Dieceza Arad.

(Continuare)

Învățatul Petru Maior, cenzor de cărți în Buda, credea cu tărie, ca dealcum mai toată lumea de aici, că Ioanovici are să fie purtătorul mitrei și toiagului dela Arad, dreptce și vestește pe prietenul său Moisa Nicoară profesor în București în 1810: „Socotesc, că va fi Făgărășanul quarele e mai vrednic și destoinic, que io încă, fore a părăsiire, queva de acolo afară de bucurie din fericire poporului mic nexmintit următoare tare ofies“.

Teamă mare avea episcopul Orășii S. Vulcan, că doritul neamului va fi confirmat de episcop! Abia trec două săptămâni dela candidarea din Turda, să și grăbesc a-l denigra pe energicul candidat Nestor Ioanoviciu la împăratul din Viena; mai vartos pentru cuvintele aspre, ce le aruncase în fața unor credincioși transfugi și slabi de ingeri din aritul Beiușului în 1804, cu prilejul unei investigațiuni de prozelitism, la care luase parte ca ajutor pe lângă vlădica sârb din Vârșet, Petru de Vidac¹⁾.

Moisa Nicoară adevărat nu știa, că episcopul Vulcan cu ce propensiune e respectiv de persoana lui Nestor Ioanovici, căci de o știa nu l-ar fi postulat de administrator al diecezei văduvite arădane, până la complinirea canonică!

Apoi că bine, sau rău va fi cu administrația lui N. Ioanovici, spune vigilantul Nicoară în prealabil: „nu știu, asta una știu, că e român...“

¹⁾ Două epistoale ale lui Vulcan către împăratul le-a descoperit astă vară dl Dr. Ștefan Lupșa prof. teol. Orade, Conf. periodicul „Biser. și Școala“ Arad nr. 44 ex. 1929.

Alicum M. Nicoară impulsiv cum îl știm, nu lucra nimic pe jumătate! În o audiență particulară ce i-se mijlocise cu destulă greutate la arhiducele Rainer, pe care îl știa propenziv lui Vulcan, ceru și i-se și făgădui instituirea lui N. Ioanovici ca administrator. Exprofesorul pre-parandiei din Arad necăjitul nostru Țichindeal încă antișambrase la Rainer în vara 1815, ca să i-se dăe voe a tipări celebrele *Fabule* — de împrumut — și catedra răpită.

Nu ajunge nici administrator nici episcop de data aceasta! Dintre toți cari fuseseră necercați din curtea din Viena să facă propuneri pentru denumirea de episcop, singur numai unul opinionează pentru N. Ioanovici; dar și acesta numai cu jumătate de gură. E adevărat prefectul Bihariei contele Ludovic Rhédey, totodată și interimarul județului Arad.

Despre acest bărbat știm, că era binevoitor nouă; cu toată că nici el nu se putea desbăera, ca peste tot toți contemporanii de prejudețul, că numai sârbii au drepturi bisericești pe d'antregul.

Rhédey între cei cinci pe cari îi candidase discret, pune în locul al III-lea pe Nestor Ioanovici și accentuează, că acesta e mult simpatizat de conaționalii săi. Ci bagseama prevedea și se temea de denumirea lui Ioanovici și ca eventualele neplăceri, ce vor urma din aceasta denumire, să nu i-se compleze lui, află de prudent ca încă acuma, adevărat în timp util să ridice grave incidente în cauza din vorbă, cari toate par a culmina în calificativul adiator și insignifiant de „neastâmpărat“.

Că Nestor Ioanovici era doritul neamului pentru vacanța dela Arad-Orade, se constată pelângă cele desfășurate aici și din o adresă a lui Vulcan dt. 21 XI 1816, către iubitul său fiu Țichindeal.

Episcopul Transilvaniei Vasile Moga propusese 7 inși dar între ei Ioanovici nu ocure. Va se zică Moga nu-l vrea la Arad pe acela de care se temuse la Sibiu.

S'ar crede totuș, că episcopul Moga l-ar fi voit pe Nestor Ioanoviciu episcop la Arad, căci dl. Ștef. Lupșa prof. teolog în Oradea, a dat în arhiva Vienei acum de curând de o epistolă alui Moga, scrisă în Sibiu, la 29 Iunie 1816 și adresată arhiepiscopului din Viena cardinalului de Hohenwarth.¹⁾

Este adevărat că episcopul Moga în hârtia din chesiune, roagă pe Hohenwarth, că cu autoritatea sa mare ce are, să mijlocească la împăratul Francisc denumirea unui dintre cei trei români propuși: Mihul, Balosescu și Ioanovici.

¹⁾ Dr. Ștefan Lupșa în „Revista Teologică“ Sibiu 1929 pag. 326—328.

Ioanoviciu deci e candidatul ultim alui Moga. Altcum Moga apriat zice în această epistolă, că Hohenwarth să se milostivească a mijloci denumirea unui român numai, indiferent apoi că acela e în ternarul acesta, ori că e altul cu totul nepomenit până aci. Mai departe, Moga a avut mandat dela cancelaria împărătească să facă candidare secretă *la timpul său*. A făcut-o,¹⁾ dar a propus pe alți șapte inși între cari nu a invrednicit pe Nestor Ioanovici nici măcar pentru locul ultim.

Că îl propune acum a treia zi de scripturi, e de a se explica așa, că episcopul Moga a fost recercat repelat de mai mulți preoți ortodoxi ai eparhiei Arad, să intervină la Viena pentru denumirea lui Nestor Ioanovici. Moga însuși o spune de două ori în cursul epistolei din vorbă, poate ca scuză pentru deranjul călăra Hohenwarth, că scrie la solicitarea mai multor preoți din eparhia Arad.

Probabil preoțimea știa că Moga e cunoscut personal cu arhiepiscopul cardinal de Hohenwarth și de aceea a insistat să-i ceară sprijinul.²⁾ De nu cerea clerul sigur că nu scria nici Moga! Apoi Moga acuma intervine tardiv. Bine știa el că alegerea de episcop la Arad s'a făcut în 11 Iunie 1816 și el scrie în 29 Iunie 1816.

Nu l-a voit și pacer! Dacă îl voia Moga avea bună ocazie a-l propune la timp între ceilalți șapte și apoi propunându-l bărbătește și oficial împăratului, să scrie cu o cale și cardinalului de a cărui bunăvoință se bucura și cu care probabil se și mândria în public.

Mai relevez încă, că acum cardinalului propune pe Ion Mihuț director școl. regional, pe Balșescu arhimandrit în Cernăuți și pe Nestor Ioanovici, pe când mai înainte propusese alți șapte inși.

Cu toate că nime nu-l propusese pe Ioanovici ci mai vârtos îl împedecau din răspuțeri: cei doi arhieriei mari ai timpului și ai Vienei, Vulcan și Stratimirovici, totuș sinodul electoral sârbesc oficial la 10 Iunie 1816, îl candidează așa de mântueală și proformă în locul al IV-lea și pe N. Ioanovici. Declara însă „a limine”, atât sinodul cât și mitropolitul prezident Stratimirovici că nu e de dorit confirmarea lui N. Ioanovici și apoi toți cu o gură și cu o inimă aleg și recomăndă spre întărire mai înaltă pre sârbul Sinesie Radivoevici, arhimandrit la Mesiciu.

¹⁾ A se vedea broșura mea pag. 78, în nex cu „Foaiă Diecezană” Caransebeș, 1929 Nr. 47 col. II pag. 1.

²⁾ În epistolă spune Moga, că a fost în vizită la cardinalul Hohenwarth; poate pe vremea când a fost în Viena să mulțamească pentru confirmarea sa de episcop la împăratul și că Hohenwarth l-a îndreptățit să-i ceară ajutor ori când.

Preste trei luni însă după acest sinod, episcopul S. Vulcan îngrijorat ca să ajungă de nou sârbii stăpâni preste sionul românilor ortodoxi ungureni, își calcă pe inimă și roagă împăratul să denumească pe Isaia Balșescu vicarul din Bucovina, care fu candidat de menționatul sinod în locul al III-lea, ori că în cazul cel mai rău să întărească pe Nestor Ioanovici.

Aci se rupe firul, nu mai avem știri despre Ioanovici și despre luptele pentru împlinirea scaunului vacant.

Pe Ioanovici îl va alege într'un târziu îndepărtat sinodul episcopal sârbesc, la o dată până azi necunoscută istoriei. În 27 Ianuarie 1829 fu sfințit arhieriu în Carlovei prin mânele nemiloase ale marelui său antagon Ștefan Stratimirovici.

E cu totul tot de mirat cum a putut Ioan Mihuț director regesc școlar regional din Caransebeș să știe deja mânezi în 28 Ianuarie 1829¹⁾, că Ioanovici a fost ales episcop al Aradului în 27 Ianuarie 1829? Poate Mihuț folosește datul după călindarul vechi, eără alegerea e indicată după călindarul Gregorian?!

Instalarea sa de episcop s'a făcut în 22 Octombrie 1829, cu puțin fast. Episcopul însă care la dată alegerii sale era arhimandrit și egumen la mănăstirea sf. Gheorghe din ~~Bezdin~~ aproape de Arad, a luat în primire guvernarea eparhiei înainte de instalare și respective înainte de confirmarea regală; carea a întârziat din pricina că bietul călugăr nu putea răspunde taxa erarială de 1000 fl. a confirmării sale de magnat al țării.

Și din asta se vede că N. Ioanovici nu a fost iubitor de argint, căci egumenii de odinioară toți până la unul puteau și își și făceau avere. Chiar antecesorul său dela Bezdin, românul Mihailovici, era ca stupul plin de bani și se întrecea cu S. Vulcan în a finanța deputăția lui Moisă Nicoară la Viena și a face și alte danii mari neamului!

Deși întronarea formală a episcopului N. Ioanovici a avut loc abia la 22 Octomvirie 1829, totuș plata îi s'a pus în curgere dela 1 Februarie 1829.

El a murit în 9/21 Februarie 1830, după o boală de 8—9 zile. Pare că pneumonia l-a răpus. A fost spovedit, deslegat și cuminecat de Moisă Manuilovici, arhimandritul dela Hodoș-Bodrog, un feroce și pățimaș fără păreche între toți tartorii sârbi ce se pomenesc. Tot dânsul l-a și prohodit. E astrucat până la o vreme

¹⁾ O epistolă a lui Mihuț călăra profesorul Dumitru Constantin din Arad. Dr. T. Botiș Ist. școl. rom. Arad 1922 pg. 400—1.

în gropnița de sub amvonul din mijlocul catedralei vechi a sf. Ioan Botezătorul. Ar fi fost să se înhumeze lângă înaintașii săi la paraclisul mănăstiresc din Arad Gai, la sf. Simion, dar era vremea prea aspră pentru o cale așa lungă. Inhumarea s'a făcut în 12/24 Februarie. Se crede că a bolit și a murit în Șimand unde aveau episcopii Aradului o locuință de vară.

În anul 1861 demolându-se catedrala sf. Ioan Botezătorul (zidită în 1814, tot pe locul uneia mai vechi) rămășițele episcopilor N. Ioanovici și a succesorului său Gherasim Raț, au fost transportate la mănăstirea din Arad-Gai, unde își așteaptă învierea.

Nestor Ioanovici, primul între români, care a episcopit, la Arad, moare în vârstă relativ tineră. A episcopit un an și 12 zile, așa spune o notiță marginală a matriculei sârbești, scrisă de pomenitul Moisa Manuilovici. Altcum casul de deces e indus formal și în registrele enoriei vecine din Șimand.

În mănăstirea Bezdin se află și astăzi portretul lui N. Ioanovici, subscris de el frumos cu litere latine și latinește: „Nestor Ioanovits m. pr. Eppus“. Are ochi mari, vii, deschiși, frunte amplă, mustețe rari, mici, barbă stufoasă și de lungime mijlocie. Cu cruce pe pept, dar fără lanț. E zugrăvit pe o vreme între 45—50 ani. E bine zidit. Nu e gras. Albineț mai mult ca brun, gura mare; nas frumos iarăș cam mare.

Episcopul actual e al 8-lea în șirul neîntrerupt al episcopilor români arădani, urmași lui N. Ioanovici. Între acești opt episcopi, deși la număr nu sunt jumătate *Făgărășeni*, dar totuși sunt trei: primul, ultimul și al cincilea. Adecă P. S. Sa Dr. Gr. Comșa și în Domnul fericiți adormiți: Ioanovici și Meșianu. Dl. V. Goldiș fostul ministru, numește pe primul Făgărășan de acum un veac „descălicător, înainte mergător“, pe al doilea, pe Meșianu îl numește „organizator și ziditor“, care adecă urmează lui N. Ioanovici cam la jumătate de veac.

Al treilea Făgărășan pe scaunul Aradului e P. S. Sa Comșa. Acesta ia locul Făgărășanului al doilea exact după un sfert de veac. Dl. Goldiș crede, că a nimerit epitetul ornant și pentru al III Făgărășan, în un apelativ arhaic, de substantiv adiectival, sau de adiectiv substantivat.

Făgărășenilor adormiți în Domnul: „Lux perpetua luceat eis.“ Făgărășenilor de azi și de mâine: „Excelsior“. Eară nouă și Ție Doamne, Episcopia Aradului Ține-o în vecii vecilor. Amin.

Dr. Ștefan Pop

Din necazurile baptiștilor.

Baptiștilor le place ca lumea să-i considere uzelte caste și indispensabile în mâna Domnului nostru Iisus Hristos. Între ei însă se mulțumesc să fie așa cum sunt de fapt. Dar atunci când lumea le spune că nu sunt celace pretind a fi, se cred persecutați și calomniați. De aceea, e bine să se știe câte ceva din muștrările, și învinuirile pe cari și le aduc ei între ei.

În „Farul Mântuirii“ din 15 Febr. 1930 nr. 4 în articolul prim, intitulat „Între Spini“, autorul face următoarea comparație: Se întâmplă de multe ori, ca un om crescut în lux și îmbelșugare așezându-se la masă, să privească mâncarea lung și desgustat, abea să o guste și să-i găsească o mulțime de cusururi; dacă chemi însă, la aceeaș mâncare, un om sărac, care n'a mâncat de o zi, vel devea cu ce luteală o mănâncă și nu-l observă cusururile. Mărturisesc „—zice autorul mai departe —“ că mi-se strecoară câte odată în suflet gândul că pentru cel ce vin regulat la adunare dar încă n'au ajuns la o credință hotărâtă și prin ea la schimbarea vieții, predica a ajuns un lucru obișnuit ca și slujba, urechea li-s'a învățat cu toate tonurile: ei cu aspra muștrare și dulcea mângâiere, și cu amenințarea și făgăduințele, în cât aproape sătul de cunoștințe, nu mai găsesc în predică nimic nou..“

Lăsând la o parte faptul că această comparație s'ar fi putut extinde până acolo, ca să se arate că mâncarea, ale cărei cusururi nu sunt observate de cel ahtiat, este învățătura baptistă plină cu greșeli, pe cari nu le observă sufletele stălcite de păcat, autorul ne descopere că în adunările lor sunt de acela cari asistă „regulat“, dar urechile li-s'au infundat și stomacul li-s'a stricat cu pârgăleala predicatorilor.

Petru Balc, în referatul citit la conferința Uniunii din 24-26 Noembrie 1929, ținută la Buteni, se întreabă: Oare domnește disciplina dumnezeiască în biserica noastră baptistă? Răspunde: „Aci puțin din noi am putea să ne lăudăm, că merge bine și că biserica, pe care o reprezintă, nu lasă ceva de dorit. Bunul Dumnezeu ne-a ajutat ca să luptăm în decursul celor 50 de ani contra dușmanului de afară și putem să zicem că am ieșit învingători. Dar sunt convins că fiecare din Dv. știe că noi mai avem a lupta contra răului care vrea să distrugă interiorul bisericilor noastre și mai întâi încearcă să distrugă disciplina care este fundamentul bisericilor nou-testamentale.“

În acelaș sens vorbește Toma Slev în art. „Rolul și viitorul social al Baptismului“ publicat în F. M. nr. 10, din 1 Iunie 1930 pag. 7: „În paranteză doresc a

menționa că la noi în țară baptismul ca doctrină este puritan, dar ca practică lasă de dorit.

Așa dar cu toată bunăvoința, nu putem crede pe d. I. Ungureanu, când zice în F. M. nr. 1-2, din Ian. 1930 p. 12, „Domnul va aduce timpul când și în țara noastră, urmașii actualilor conducători ai bisericii dominante, cărora le place să ne numească mereu: „sectanți“, „semidocti“, „ipocriți“, „vânduți străinilor“ etc. etc. și cer întemulțirea noastră, vor veni să cinstească memoria acelor dintre noi, cari astăzi trecem prin mari greutăți“. Numai noi, dar nici bapțiștii nu mai cred în astfel de preziceri fantastice. Secretarul Uniunii Tineretului Baptist Român, constată cu regret, că deja „Sunt mulți tineri cari se rușinează să spună că sunt bapțiști“.

Cred, așa dar, că nu spunem mult când le zicem ipocriți la astfel de oameni. Singuri ne silesc la aceasta. În paranteză adaug, că în Toronto (Canada)—declară cu multă mândrie Secr. gen. al U. B. B. R. — fr. Socaciu a dat următorul răspuns scurt zărilor când l-a interviewat în chestia ex-primului Carol: „Țara noastră poate fi fără Carol“ (F. M. nr. 10, din 1 Iunie 1930 p. 8). Același oameni apoi, spun în telegrama omagială: „Zecile de mii de cetățeni bapțiști români au primit cu mare însuflețire și bucurie reînnoirea în țară a Măjestații Voastre...“

Acestea, din cele ce știm; dar câte nu știm!

Pr. G. Perva

Prigoana contra religiilor.

Dominată de faptele dinăuntru ca și de controversele internaționale, atențiunea opiniei noastre publice nu se oprește îndestul asupra campaniei anti-religioase din Rusia.

O întrebare ni se impune dela început: Cum poate fi cu putință o campanie anti-religioasă în Rusia, în țara celui mai habotnic religionism, în țara pravoslavniciei pătrunsă nu numai în moravuri, dar în toate fibrele poporului?

Să fie oare cu putință o prigoană a religiei cu uciderea preoților, cu închiderea bisericilor, cu profanarea lcoanelor? Și să asiste impasabil poporul rus, ruralul și bisericosul popor rus la această crâncenă devastare și pângărire a templelor sfinte?

Pe noi, românii, nu ne interesează substratul psihologic al deslănțuirii anti-religioase din Rusia, ci ne obligă la o deaproape folosire a evenimentului.

Rusificarea Basarabiei, îndată după răpirea ei s'a făcut folosindu-se religiunea. Faptul că Rusia era ortodoxă, a fost un motiv de apropiere a populației moldovene de noii stăpânitori și a înlesnit stăpânirea. Dar campania anti-religioasă de acum ar trebui să provoace o contrapropagandă.

Guvernul nostru ca și biserica ar trebui să prindă prilejul, făcând în Basarabia, mai ales în sâmul populației rurale atât de sensibilă în materie de religie, o întinsă propagandă de luminare a maselor.

Propaganda comunistă atât de stăruitoare acum, al cărei motiv este totdeauna: „fericirea poporului rus din țara Sovietelor“, nu ar putea fi combătută mai victorios decât prin întrebuintarea unei contra-mine, care să dovedească tocmai contrariul.

Prin scris, prin propagandă verbală, prin acțiunea preoților, prin imagini, prin cinematograf, prin toate mijloacele de propagandă, să se aducă la cunoștință poporul basarabean starea din Rusia. Să i se arate, să le vadă bisericile închise și dărâmate, preoții arestați și împușcați, odoarele bisericești profanate. Și zilnic, cu aceeași stăruință pe care o pune comunismul antiromănesc, propaganda să fie servită fiecărei conștiințe ca și pâinea fiecărui stomac.

Nimic nu cucerește credința populară ca aspectul unei nedreptăți violente.

În timpul luptelor religioase din Franța a fost osândit ca să fie ars pe rug calvinul Dubourg, consilier în parlament; el a mers la moarte strigând mulțimei să se convertească la noua religie. Un martor ocular a spus, că bărbăția celui om a impresionat tineretul școlar mai mult decât toate cărțile lui Calvin.

Să se vorbească mereu mulțimei, să i se vorbească în fiecare zi, punând-o în cunoștința faptelor din Rusia. Vorba celor nedreptățiți este o puternică cuceritoare de cugete. Când în Franța, calvinii erau arși pe ruguri, ei vorbeau mulțimei și făceau prozeliti. Văzând primejdia, preoții catolici tăiau limba osândiților înainte de a-i arunca în flăcări.

Bine înțeles, violențele împotriva religiei nu vor da un rezultat stabil, căci nu este exemplu ca intoleranța să poată clădi. Cel mult Rusia va fi afundată în crâncene frământări, căci revoluției politice i se va alătura și revoluția religioasă.

Conștiința universală este revoltată astăzi împotriva sacrilegiului guvernului sovietic. Chiar și cei hrăniți cu ideile unei filosofii, care tăgăduiește temerile religioase, nu poate primi acțiunea Moscovei. Oamenii trebuie luminați, ignoranța și erorile să fie ucise prin luminarea conștiințelor, prin blânda acțiune a bisericii.

Dar la Moscova, guvernul crede că își va întări poziția persecutând credințele populare, înrădăcinate prin vechime.

Zădărnica încercare, fiindcă persecuția face prozeliti, iar nu transfugi.

Lipsa uniformității în practica ritualului nostru.

Ori de câte ori ni-se împlie ocazia a-ne întruni la conferințele și adunările noastre preoțești și cu acele prilejuri a vedea celebrându-se în sobor diferite servicii divine — îndeosebi însă Sf. Liturgie — involuntar par'că ne punem întrebarea: de ce atâta lipsă de uniformitate și de unde acea infinită variație la îndeplinirea ritualului nostru sacru?

Aceasta, pentruca să răspundem cu o a doua întrebare: Cărula-l incumbă datoria de a pune la punct această anomalie criticabilă din mai multe puncte de vedere și cine ar fi chemat să uniformizeze în mod absolut, regulând în chip neschimbat și cu o riguroasă obligativitate executarea funcțiilor sacre?

Fără îndoielă că timpul postbelic a produs în toate domeniile, atât în al științei și artelor, cât și în al credinței, mari schimbări, prefaceri, ba chiar și perturbări. Lumea actuală e pasionată până la paroxism de noutate și senzațional, neglijând și abandonând totul ceea ce i-se pare învechit, anahronic. De atare e socotită chiar și biserica lui Hristos.

Cu împrejurarea din urmă se poate explica avilitatea cu care sânt primiți și ascultați în multe locuri dușmanii bisericii noastre — sectarii — pentruca, după amara deziluzie și decepție, ca rezultată în cazurile mai frecvente, rătăcirii dela calea adevărată iarăși să revină la sânul mamei vremelnice părăsite.

Pentru ca să putem acum răspunde la întrebările de mai sus, trebuie să facem o mică comparație între felul executării ritualului din biserica catholică și a noastră, trăgând apoi concluziile cuvenite de îndreptare.

Pe când în cea dintâi se respectă cu sfințenie și se îndeplinesc cu rigoare și conștiințiozitate specifică toate indicațiile tipiconale, pe atunci la noi felul de executare a diferitelor servicii e lăsat la voia celui mai mare, — înviațiile tipiconale fiind astfel de ordin secundar, — variind astfel nu numai dela eparhie la eparhie, ci chiar dela preot la preot.

Ori faptul acesta contribuie în foarte multe cazuri la diferite presupuneri, bănueli, ba chiar la învinuiri de cătră credincioși față de preotul lor, cu carele s'au deprins în cursul vremii.

Cauza primordială a acestei anomalii trebuie să o căutăm fără îndoielă în însuș izvorul ei, fiind aceasta: institutele noastre teologice, unde se face educația și pregătirea viitorilor luminători ai neamului.

Acolo se instruiască și se exercită viitorii preoți în practica diferitelor servicii divine, publice și particulare, cari sânt de altfel fixate în cărțile de ritual. Modul de instruire și de exercitare însă diferă și aici dela eparhie la eparhie și dela profesor la profesor. Ca urmare a acestei aserțiuni vedem apoi cum d. e. în Bucovina se folosește la S. Liturgie vinul alb — din punct de vedere al prefacerii — iar în alte părți cel roșu, ca unul carele simbolizează mai perfect sângele. Unde mai punem apoi schimbările cari se fac în mod arbitrar în decursul sf. liturghii, ca d. p. omi-

terea ecteniei catehumenilor (la Patriarhie chiar), contragerea altora etc. Ce să mai spunem apoi de felul cădirii?

Pentru delăturarea acestor deosebiri, dăunătoare uniformității ritualistice, ar fi de dorit, ca suprema autoritate a s-tel noastre biserici patriarhale — S-tul Sinod — să fixeze pentru viitor, între alte probleme rezolvînd, și revizuirea cărților de ritual. Să se omită în acelea anahronisme, făcându-se simultan și cuvenitele corectări limbistice, întregindu-se cu o cale înviațiile tipiconale, privitoare la timpul și modul de executare a diferitelor servicii publice și particulare. Să se sistematizeze și introducă apoi pentru toate institutele teologice din întreaga țară un singur metod de instruire și exercitare, aplicându-se pretutindenea cu rigoare și sfințenie.

Cu acest chip vom putea apoi spera, ca pentru viitor să dispară variația atât de pronunțată, care acum caracterizează practica ritualului nostru ortodox, admirat, ba invidiat de altfel adeseori de cei de alte confesiuni.

I-s'ar ridica astfel prestigiul și nimbul și în ochii streinilor, deprinși adeseori cu criticarea lui, fiind în multe cazuri încălta justificată.

Drăgoești.

Lucian Lungu
preot.

Cum trebuie întâmpinată moartea.

Fenomenul morții, după uzul comun de vorbire, constă în încetarea vieții pământești, despărțirea sufletului de trup. Biserica învață că acest fenomen, pe cât de comun și de sigur e, pe atât de nesigură este ora când surprinde (Apoc. 3, 3). Mai învață, că moartea este urmarea păcatului original (Rom. 6, 23). Cu toate acestea doctrina bisericii creștine nu consideră moartea trupească ca o nenorocire (Iov 3, 21—22), ci numai ca o trecere într-o altă viață veșnică (Ioan 5, 28).

În mintea pământească însă, trecerea aceasta nu se prezintă așa de simplu. Are cea mai serioasă frică atunci, când moartea îl privește în față. Și aceasta pentru faptul că nu e obișnuit să cugete, că nașterea însăși e primul pas pe drumul ce duce la moarte.

Isus, Acela care trebuie să ne fie farul, la lumina cărui să căntărim și scrutăm totul din viața aceasta, a arătat celor ce-L înconjură, de mai multe ori, prin cuvinte și fapte, că trebuie să fim senini în fața morții și să nu ne vâlcărim: „De ce vă zbuciumați și plângeți?” (Mrc. 5, 39), a zis celor ce plângeau în jurul ficei lui Iair. Când El însuși, apoi, e în brațele morții, în loc să se ocupe de suferințele Lui, ori să pretindă celor din jur aceasta, se ocupă El de ei. Dă ertare unui tâlhar. Mângăie pe mama Lui, pe ucenici, și apoi în plină seninătate și măreție divină zice: „Dumnezeule, în mâinile tale îmi dau duha”. Așa înțelegea Isus să mori. Cu vrednicie și cuvință.

Tot așa a arătat că ce trebuie să facem în vederea unui sfârșit senin. Învățăcelor le amintește în

mai multe rânduri, că are să moară nu peste mult (Luc. 9, 22; 9, 44; 18, 33); și aceasta în primul rând cu intențiunea de a-l obișnui din vreme cu acest eveniment; în al doilea rând, cu scopul de a-l face pe el înșiși să se gândească la moartea lor.

Ne cere și nouă aceasta, când zice: „Să fie mijloacele voastre încinse.” Tocmai fiindcă moartea vine ca un fur, nu trebuie să avem în fața ei atitudinea numai de o zi ori de o oră, ci de o viață întreagă. Nu numai dela o anumită vârstă, în anumite împrejurări, atunci când e inevitabil, să filosofăm asupra morții, ci zi de zi. Gândul că poate la noapte, mă ne vom muri, să fie unul de lemn, care să nu se sfărșească din candelile noastre niciodată. Acest gând să fie brâul cu care să ne încingem. Ori aceasta înseamnă să începi să mori decând îți dai seama că trăiești; în fiecare zi câte puțin, ca în clipa ultimă să ai curajul de a zice: „...fie că trăim, fie că murim — suntem ai Domnului”. Să ai toată tăria atunci, de-a te privi cu aceeași indiferență cu care privești fructul copt deslipindu-se de pe creangă și căzând jos.

Dar aceasta este egal cu a duce o viață austeră, cum zice Is. Sir. h 7, 40: „Întru cuvintele tale adu-ți aminte de cele mai de pe urmă ale tale și în etern nu vei păcătui” și cum zice Lucian că „Dacă dela început oamenii ar chibzui că sunt supuși morții, că după ce au călătorit cârva timp în viață, trebuie să lase din ea, ca dintr-un vis, și să lase toate pe pământul acesta, atunci ar trăi mai înțelept și ar muri cu mai puține păreri de rău” (Haron 16).

Totul de asemenea zice că este o viață în uitarea morții, și o viață în care ne dăm seama, că ceas cu ceas ne apropiem de moarte. Pr ma te apropie de criminalitate, celalaltă de ceea ce e dumnezeiesc.

Așa trăind, moartea nu va fi pentru nimeni o surpriză neplăcută. În aceea clipă vom putea cânta cu psalmistul: „Sufletul meu dorește, încezește după curțile Domnului”, „Căci mai bună este o zi în curțile tale, decât o mie aiurea”.

Pr. G. Perva

Nr. 4655/1930.

Comunicat.

Aducem la cunoștința Cucernicilor Preoți și organelor parohiale, că Onoratul Minister al Sănătății și Ocrotirilor Sociale a hotărât să se suspende, cu începere dela 1 August a. c., acordarea de noi autorizațiuni de colecte, îndeosebi prin pantahuze și condici de milă lăsând în vigoare numai autorizațiunile în curs.

Arad, din ședința Consiliului eparhial dela 16 August 1930.

Consiliul Eparhial ort. rom.
Arad.

INFORMAȚIUNI.

Căsătoria în Japonia este întemeiată în primul rând pe faptul de a avea copii. Prima pricină de divorț [despărțante] la japonezi este stărpiciunea. Ei au înțeles mai bine ca alte popoare porunca lui Dumnezeu: „creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul, cu tot ce este pe el”

Papa își bate bani. Statul papal, Vaticanul, a câștigat dreptul de a-și bate banii proprii.

Monetele Vaticanului vor fi admise pe cursul legal pe tot teritoriul Italiei.

Aceste monede merg până la o valoare de 100 lire și poartă chipul Papii. Pentru întâia dată, dela 1870, Vaticanul va avea iarăși moneda sa proprie.

Decorare. M. S. Regele a conferit medalia „Bene Merenti” cl. I. artistului sculptor Iosif N. Busuloc din comuna Bărbște, pentru merite artistice în sculptura lemnului.

Publicând această știre plăcută, ne exprimăm și admirarea noastră față de acest țărăn, pe care natura l-a înzestrat cu un talent rar, ducând falma Bănățeanului și în străinătate. Mai toate templele bisericilor noastre din Banat și Ardeal sunt totatătea monumente artistice esite din mâinile D-lui Busutoc, iar M. S. Regele Italiei, — cu ocaziunea expoziției de artă din Neapole, — i-a conferit „Medalia de Aur” cl. I.

Felicităm pe acest mare artist și dorim neamului nostru mulți-mulți „Busuloci”!

Notă. P. C. părinți protopopi și preoți, când trimit bani cu posta, sunt poștați a scrie pe cupon destinația lor, iar raportul să fie adresat către: *Administrația cassei Consiliului eparhial*.

Mulțumită publică

Cu adânc simțită recunoștință mulțumesc: Venerabilului Consiliu Eparhial din Arad, de asemenea tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoștințelor, cari — din incidentul prea dureros al pierderii bunului și neuitatului meu soț, Cornel Lazar, directorul Tipografiei și Librăriei Diecezane — prin participarea lor la actul înmormântării, prin cuvintele ce mi-le-au adresat, cât și prin jerbele ce le-au trimis, au căutat să mă îmbărbăteze, mângăindu-mă în durerea mea nemărginită.

Arad, la 26 August 1930.

Văd Constanța Lazar.

Citiți și răspândiți

„Biserica și Școala,”

AVIZ.

La Școala Normală de băieți „Dimitrie Tichindeal” din Arad-Gal, sunt vacante, pentru anul școlar 1930-31, următoarele burse și posturi:

1. 35 burse a 10000 lei, în cl. I.
2. 3 posturi de pedagogi a 1730 lunar.
3. 1 post de intendent-sofeur a 2749 lei lunar.
4. 1 post de supraveghetor de internat a 2628 lei lunar.
5. 1 post de secretar contabil a 3648 lei lunar, plus la toate posturile întreținerea completă.

Cererile pentru ocuparea acestor posturi se vor înainta la Direcțiunea școlii, — după posibilitate personal, — până la 5 Sept. a. c.

Arad, 15 August 1930.

Direcțiunea.

— Episcopia ortodoxă română din Oradea —

Nr. 1938/1930.

Concurs.

Pentru primirea de elevi în Școala de Cântăreți bisericești din Oradea pe anul școlar 1930/31, se publică concurs cu următoarele condițiuni:

1. Se va înainta, până la 1 Octombrie 1930, o cerere de primire, adresată Consiliului Eparhial din Oradea, însoțită de următoarele acte:

a. Extras de botez dela Oficiul parohial (etatea dela 16-25 ani).

b. Certificat despre absolvirea școlii primare (cel puțin 4 clase primare).

c. Certificat de bună purtare dela Oficiul parohial.

d. Certificat medical cu constatarea că e deplin sănătos.

2. Examenele de primire se vor ține în ziua de 31 Octombrie cu probe de scris și citit din limba română și constatarea aptitudinilor muzicale.

Inscrierile se vor face în 1 Noembrie.

Cei primiți vor fi obligați a locui în Internatul școlii.

Taxa de întreținere în internat este de 1200 Lei pe lună.

Pentru instrumentele muzicale se va plăti odată pentru totdeauna Lei 600.

Cei primiți vor aduce haine de pat și albiturile trebuincioase.

Cursurile școlii de cântăreți durează 3 ani.

Anul școlar durează dela 1 Noembrie 1930 — 31 Mai 1931.

Oradea, din ședința Consiliului eparhial ținută la 31 Iulie 1930.

Andrei Crișanul
Vicar Episcopesc

Ioan Evușian
Consilier Eparhial

Apel.

Asociațiunea culturală „Astra” i-și va ține în anul acesta *Adunarea generală* în prima jumătate a lunii Octombrie, în orașul Caransebeș.

Probabil că această Adunare va fi onorată cu prezența *Majestății Sale Regelui nostru Carol II*, președintele de onoare al „Astre”.

În cadrul festivităților, ce se vor aranja cu acest prilej, va fi și o *emuare de coruri și fanfare* cu premii.

Având în vedere că Banatul nostru este patria cântecului și țara corurilor și fanfarelor, cari în nici o altă provincie nu sunt așa de bine organizate ca la noi, — pe aceasta cale facem un cald apel către toate corurile și fanfarele bănățene de a lua parte la emulare și la festivitățile ce se vor aranja.

Corurile și fanfarele cari doresc să participe, să se anunțe până la *data de 1 Septembrie a. c. cel mai târziu*, arătând și numărul participanților. Dlul secretar al Comitetului artistic: Alexandru Bocșianu, funcționar consistorial, Caransebeș (Consiliul eparhial).

În acelaș timp se face cunoscut, că Imnul Regelui se va executa în ansamblu de toate corurile și fanfarele, iar pentru emulare fiecare cor și fanfară să pregătească 2 (două) bucăți corale, după alegere proprie.

Pentru reducere pe C. F. R. s'a intervenit la locurile în drept.

Caransebeș, la 12 August 1930

Comitetul artistic pentru aranjarea sărbătorilor „Astre”.

Președinte:
R. G. Ancușă

Secretar:
Alexandru Bocșianu

2-3

Licitație minuendă.

Pe baza devizului aprobat de Ven. Consiliu Eparhial cu Nr. 3798/920, pentru repararea turnului și a bisericii din Măderat, se publică licitație minuendă pe ziua de 7 Sept. 1930 orele 3 p. m. în sala de învătământ Nr. 2 pe lângă următoarele condițiuni:

1. Prețul de strigare 167,630 Lei.

2. Licitanții nu vor putea pretinde nici un fel de spese pentru participarea lor la licitație.

3. Licitanții vor depune în bani gata, ori hârtii de valoare 10% vadiu.

4. Devizul se poate vedea la oficiul par. din Măderat.

5. Licitantul, care va lua lucrarea în întreprindere, va avea să supoarte spesele devizului.

6. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a da lucrările aceluși licitant, în care va avea mai multă încredere, fără privire la rezultatul licitației.

Măderat, la 6 Iulie 1930.

Consiliul parohial ort. rom. Măderat.

Parohii vacante.

Pentru îndeplinirea postului de preot capelan protopopesco permanent pe lângă protopopul Aradului, în urma ordinului Ven. Consiliu Eparhial, Nr. 4867 | 930, se publică din nou concurs cu termen de 30 zile, scotite dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Sesiunea preotului capelan protopopesco,
2. Relut de bir 600 Lei anual,
3. Din stolele protopopului $\frac{1}{2}$ parte,
4. Întregirea de salar dela Stat.

Reflectanții vor ajusta cererile de concurs cu extras de botez, diplomă de bacalaureat în liceu, absolutoriu teologic, testimoniul de calificare preotească pentru parohia de clasa primă și cu certificat despre eventualul serviciu de până aci. Cei din altă Eparhie vor mai prezenta și scrisoare de învoire dela P. S. Sa Părintele episcop al Aradului. Cererile vor fi adresate Consiliului parohial ort. rom. din Arad și înaintate P. On. Oficiu Protopopesco din Arad.

Reflectanții se vor prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare în sfânta biserică din Arad, spre a-și arăta aptitudinea în săvârșirea sfintelor slujbe și în oratorie.

Alesul va catehiza la școlile unde va fi desenat și va plăti toate impozitele după întreg venitul său preotesco.

Consiliul parohial ort. rom. din Arad

În înțelegere cu *Traian Văflănuș* m. p. protopop.

1—3

În baza ordinului Ven. Cons. Eparhial din Arad Nr. 4935/930 se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficial al Eparhiei „Biserica și Școala”, pentru îndeplinirea parohiei vacante Răpsig. Parohia este de clasa I (primă) și nu se admite candidat de alta clasă. Venitele parohiei sunt:

1. Folosința casei parohiale, cu supraedificatele și intravilanțele casei.
2. Uzufructul seslunii parohiale, cu drepturile urbariale.
3. Stolele legale.
4. Birul parohial, dela cei cu 1 pătrar de sesie pământ și mai mult 30 litri cucuruz sfărmat, — dela cei cu pământ mai puțin de 1 pătrar de sesie 15 litri cucuruz sfărmat, cei ce n-au pământ nu plătesc bir.
5. Întregirea dela stat, pe care parohia nu o garantează. Alesul va suporta toate impozitele după beneficiul parohial, va predica în Dumineci și Sărbători, va catehiza la toate școlile din comună, fără altă remunerație.

Concurenții la acest post vor avea să respecte recerințele regulamentare referitoare. — Recurenții din alte eparhii vor prezenta prealabila încuviințare a P. S. Sale Episcopul Eparhiei Aradului.

Răpsig, la 9 August 1930.

În înțelegere cu *Mihai Cosma* protopop al Ineului.

Consiliul parohial ort. rom.

□

1—3

În baza ordinului Venerabilului Consiliu Eparhial Ort. Rom. din Arad Nr. 3845/1930, pentru postul de capelan temporal cu drept de succesiune la parohia Hălmăgel, redusă prin concluzul Adunării Eparhiale Nr. 23/1930 la clasa III (treia), prin acestea se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima apariție a acestuia în organul oficial „Biserica și Școala”.

Venitele sunt:

1. Jumătate ($\frac{1}{2}$) din stolele legale dela înmormântări, botezuri și cununii.
2. Jumătate din dotația dela stat a parohului *Ioan Nicula*.
3. Bir și casă parohială nu este, deci cel ce va fi ales nu poate pretinde.

Alesul va solvi toate dările publice după venitele sale, adică jumătate din suma cu care se impozitează parohul; totodată e dator să catehizeze elevii ortodoksi români dela Școala primară din loc.

Recurenții sunt poștiți ca petițiile lor de concurs, ajustate conform regulamentului pentru parohii și adresate consiliului parohial din Hălmăgel, să se înainteze oficiului protopopesco din Hălmăgiu, în termenul concursual; totodată sunt poștiți ca cu învoirea protopopului tractual să se prezinte în Sf. biserică din Hălmăgel spre a servi ori predica, făcându-se astfel cunoscut poporul.

Cei din altă eparhie sunt avizați să anexeze și învoirea dela P. S. Sa Păr. Episcop al Eparhiei Aradului.

Dat din ședința consiliului parohial ort. rom. din Hălmăgel, ținută la 18 August 1930.

Ioan Nicula m. p.
președinte.

Alexandru Popescu m. p.
notar.

În cointelegere cu: *Cornel Lazar* m. p. protopopul Hălmăgiului.

□

1—3

Posta Redacției.

— *Stimați noștri colaboratori* sunt rugați să-și scrie articolele numai pe o pagină, deoarece la cules tipografii întâmpină greutăți și astfel pot obveni greșeli la tipar. —

Păr. G. Vermeșan, Pesac. Articolul Dvoastre despre misiunile dela sf. M-tre H. Bodrog sosind prea târziu, — după încheierea ziarului, — și publicând o altă dare de seamă despre aceste misiuni, nu-l mai putem tipări.

Redactor responsabil: **SIMION STANA.**